

Veřejná podpora

K problematice veřejné podpory a používání režimu de minimis v dotační a grantové politice v České republice s důrazem na prostředí neziskových organizací

Co je to veřejná podpora

čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie:

*„Podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, **které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž** tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné s vnitřním trhem, nestanoví-li Smlouvy jinak.“*

4 základní definiční kriteria veřejné podpory:

- podpora je poskytnuta státem nebo z veřejných prostředků
- podpora zvýhodňuje určité podniky nebo určitá odvětví podnikání a je selektivní
- je ovlivněn obchod mezi členskými státy a
- Je narušena nebo hrozí narušení soutěže

Pro naplnění veřejné podpory je třeba kumulativní splnění výše uvedených podmínek

Další podstatné výkladové principy

- Pojem státní podpory se vztahuje na jakoukoli přímo či nepřímo poskytnutou výhodu financovanou ze státních prostředků, **poskytnutou státem jako takovým nebo zprostředkujícím subjektem** jednajícím na základě svěřených pravomocí.
- Pojmem **podnik** se rozumí jakákoli entita, která vykonává ekonomickou činnost, **bez ohledu na její právní status** nebo způsob, jakým je financována.
- **Ekonomickou činností** se v souladu s rozhodovací praxí rozumí nabízení zboží a/nebo služeb na trhu. **Ani neziskovost v konkrétním případě nehraje zásadní roli.**
- **Ke zvýhodnění dochází už tehdy, kdy podpora snižuje náklady,** které by musel příjemce za běžného fungování nést ze svého rozpočtu.

Principy a jejich aplikace

- **Selektivní** opatření je takové, které není aplikováno vůči všem podnikům na trhu stejně a nelze jej tedy označit za obecné opatření.
- Narušení soutěže stejně jako další definiční znak veřejné podpory (ovlivnění obchodu mezi členskými státy) Evropská komise spíše **předpokládá**. Soutěž je narušena tehdy, pokud opatření **posílí postavení příjemce podpory oproti jeho konkurentům**.
- Není stanovena **žádná hranice**, kdy již konkrétní opatření ovlivňuje obchod mezi členskými státy. Z judikatury však vyplývá, že i malá částky či malá velikost příjemce veřejné podpory může ovlivnit trh mezi členskými státy.

K ovlivnění obchodu zpravidla nedochází, pokud předmětné opatření působí pouze **lokálně (regionálně)** či příjemci podporovaných služeb pocházejí pouze z jednoho členského státu.

- **Pro praxi NNO – první dvě podmínky veřejné podpory jsou splněny u dotací prakticky vždy, o třetí a čtvrté je možno většinou vést debatu. Výsledek debaty bude hodně odvislý od toho, jak přísně budeme aplikovat výkladové principy.**

Formy veřejné podpory

- Granty a dotace
- Úvěry a zvýhodněné půjčky
- Garance a záruky
- Kapitálové injekce
- Slevy na daních, prominutí poplatků a veřejných plateb
- Zvýhodněný prodej pozemků a podniků
- Zvýhodnění exportu
- Preferenční tarify za dodávky energií, pokud nejsou opodstatněné
- Poskytování logistické a poradenské podpory
- Zvýhodněné odpisování
- Platby bonusů za účelem nalákání pracovníků do nového odvětví

Pokus o logické zhodnocení

Co by mělo být splněno, aby se u NNO vůbec mohlo jednat o veřejnou podporu:

- daná NNO by se měla pohybovat v hospodářské soutěži, tedy měla by být financována nejen v rámci bezúplatného plnění, ale i formou zakázek. (Je jedno, zda v hlavní, či doplňkové činnosti)
- komparativní výhoda musí dané NNO vznikat buď přímo realizací podpořeného projektu (například získáním speciálního know how) nebo přímou či nepřímou podporou provozu (takový postup zlevňuje budoucí zakázky)

V ostatních případech logika říká, že k získání komparativní výhody nedochází. Konečné slovo má ovšem výhradně poskytovatel. Vyjednávací pozice NNO je velmi nízká, i stanovisko ÚOHS je jen poradní, případné spory se řeší na ose poskytovatel – EK.

Postup vhodný z pohledu NNO

Nejdříve nutno zkoumat, zda jsou kumulativně naplněny 4 znaky veřejné podpory

pokud ne, o zakázanou veřejnou podporu se nejedná a lze ji poskytnout, pokud ano:

- aplikace blokových výjimek
podporu lze poskytnout, zaslat informace o podpoře EK
- aplikace notifikačních výjimek
podporu lze poskytnout až po obdržení souhlasu EK
- podpora malého rozsahu (de minimis)
podporu lze poskytnout při splnění nutných podmínek na straně příjemce

Služby obecného hospodářského zájmu a judikát Altmark – mysterium, autorovi textu není známo praktické použití pro potřeby NNO.

Mýty, omyly, fauly

- veřejná podpora se NNO sektoru netýká
- ta pravidla jsou tu proto, aby velké neziskovky vše nevyjedly těm malým
- jsem neziskovka, nejsem podnik
- řeším De minimis, o veřejné podpoře nic nevím
- do registru de minimis se zapisuje celá částka víceletého grantu najednou
- snížené reálné čerpání podpory proti přidělenému grantu se v registru neopravuje
- to já nevím, co jsou ty podmínky pro veřejnou podporu, co se musí splnit kumulativně, ale vy tu dotaci dostaněte jako De minimis
- posuzování veřejné podpory a režimu této podpory se děje vždy pro celé grantové kolo, tedy všem stejně
- máte sice pravdu, že se nejedná o veřejnou podporu, ale zůstane to tak, co by tomu řekli ostatní
- na váš projekt by se sice asi vztahuje notifikační výjimka, ale grant dostanete v režimu de minimis

Malý průzkum

Na podzim 2011 společnost Člověk v tísní rozeslala svým partnerům v EU dotaz, zda řeší obdobné problémy jako my ve své domovské zemi. Dotaz reagoval na tehdy vyhlášené grantové kolo programu OPVK na vzdělávání dospělých (jedna z priorit tehdejší vlády) a celé grantové kolo bylo zahrnuto do režimu De minimis (přičemž žádat bylo možné i o vysoké částky nad 5 mil CZK).

Odpovědi:

Německo: Není relevantní pro práci evropských NGO, týká se komerční sféry.

Rakousko: Podobnou situaci jsme řešili jen ca dvakrát. Není to typický problém pro NGO, ale pro podniky.

Polsko, Estonsko, Nizozemí : Nikdy jsme se s tím nesetkali, slyšíme prvně...

Velká Británie: Nikdy jsem neměl problém s tím, že by nějaký vzdělávací projekt nemohl být financován ze státního rozpočtu a že by cokoliv muselo být řešeno s EK. Nevím o žádné zemi v EU, která by něco podobného řešila. Podpora ovšem musí být poskytnuta transparentním způsobem. Patrně vás někdo uvedl v omyl...

Ostatní odpovědi se nesly v podobném duchu. **Ani jedna organizace nemá s veřejnou podporou reálný problém.**

Jak dál?

Pravidla pro veřejnou podporu **chrání hospodářskou soutěž** v rámci ekonomického prostoru EU tím, že **znemožňují protekcionistická opatření**, jimiž by byl pokřiven společný trh, resp. dovolují realizaci podobných opatření jen v rámci těchto pravidel. (Zabránění státní intervence v dole Paskov)

Pravidla pro veřejnou podporu primárně **neměla a nemají zabraňovat veřejné správě financovat pro ni nezbytné služby** (sociální služby, vzdělávání dospělých.....), ani **služby či aktivity jinak veřejně prospěšné** (typicky, město chce kulturní festival, má prostředky na jeho financování k dispozici, ale bojí se ho financovat kvůli pravidlům veřejné podpory)!

Jak dalece aplikujeme v ČR to první, neumím posudit, **to druhé platí permanentně . Evropa na nás hledí zmateně a trochu nechápe, co řešíme.... Tedy: „NĚCO JE ŠPATNĚ“. Pojdme hledat nápravu.**

Děkuji za pozornost

Ing. Jan Kamenický

Člověk v tísní, o.p.s.

jan.kamenicky@clovekv tisni.cz